

1. Basım

SEMİH TEZCAN KİTABI

Editörler

Emine Yılmaz

Nuran Tezcan

Nurettin Demir

Editör Yardımcısı

Emre Çetinkaya

SEMHİ TEZCAN KİTABI

Edtörler: Emine Yılmaz - Nuran Tezcan - Nurettin Demir
Editör Yardımcısı: Emre Çetinkaya

Yayın No. : 2730
Eğitim No. : 583
ISBN : 978-625-402-182-4
Basım Sayısı : 1. Basım, Nisan 2020

© Copyright 2020, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır.

Genel Yayın Yönetmeni : Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Yayın Koordinatörü : Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Redaksiyon : Nurcan Çağman -nurcan@nobelyayin.com-
Sayfa Tasarım : Hamide Yalçın -hamide@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım : Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-
Baskı Sorumlusu : Yavuz Şahin -yavuz@nobelyayin.com-
Baskı ve Cilt : Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71
Sertifika No: 47479

Kütüphane Bilgi Kartı

Yılmaz, Emine., Tezcan, Nuran., Demir, Nurettin.
Semih Tezcan Kitabı / Edtörler: Emine Yılmaz - Nuran Tezcan - Nurettin Demir
1. Basım. XXXII + 512 s. 16x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-402-182-4

1. Semih Tezcan, 2. Türkoloji, 3. Makaleler, 4. Halaçça, 5. Uygurca, 6. Türk Dilleri

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı mh. 2465 sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat Şaşmaz-ANKARA - siparis@nobelyayin.com-
Telefon: +90 312 278 50 77 - Faks: 0 312 278 21 65
E-Satış: www.nobelkitap.com - www.atlaskitap.com - Bilgi: esatis@nobelkitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, D&R Mağazaları, Dost Dağıtım, Ekip Dağıtım, Kıda Dağıtım, Kitapsan, Nezh Kitabevleri, Pandora, Prefix, Remzi Kitabevleri

İÇİNDEKİLER

<i>Sunuş</i>	vii
Semih Tezcan'ın Yaşam Öyküsü.....	xi
Semih Tezcan'ın Çalışma Alanları	xv
Yayın Listesi	xvii
I. BÖLÜM: SEMİH TEZCAN VE TÜRKOLJİ	1
Der Türkisch-Unterricht am Berliner Seminar für Orientalische Sprachen zwischen 1888 und 1918 <i>Klaus Kreiser</i>	3
Der Himmelstrank <i>Peter Zieme</i>	19
İlahi İçki <i>Peter Zieme</i>	23
"Vahşî Kelimât"tan Öz Türkçeye Adanmış Bir Yaşam <i>Nuran Tezcan</i>	27
Semih Tezcan ve Tarihî Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati (=TETTL) <i>Emine Yılmaz</i>	45
Semih Tezcan'ın Eleştiri Yazıları ve Kültür <i>Nurettin Demir</i>	57
Yazar, Çevirmen ve Editör Olarak Semih Tezcan'la On Sekiz Yıl <i>M. Sabri Koz</i>	71
II. BÖLÜM: ESKİ TÜRKÇE	89
Eski Türk Bulgarcası Sıra Sayıları <i>Marcel Erdal</i>	91
Kutadgu Bilig'de iki böz "iki bez" Üzerine <i>Deniz Abik</i>	99
Eski Uygurcada Üçüncü Kişi İyelik Eki ve Dil Bilgisel Saygı Yapıları <i>Ferruh Ağca</i>	107

***Kutadgu Bilig*'de iki böz "iki bez" Üzerine**

A. Deniz Abik / Çukurova Üniversitesi

1. *Kutadgu Bilig*'de iki böz tamlamasını bulunduran beyitler

Mesnevilerin hacimli eserler olmaları, anlatıların değişik alanlara yayılması, benzer ifadelerin, benzer beyitlerin mesnevi içinde bulunmasına olanak verir. İslami Türk edebiyatının ilk Türkçe mesnevisi *Kutadgu Bilig*'de anlamca birbirine benzeyen beyitler görülür. *Kutadgu Bilig*'in Arat yayını gözden geçirildiğinde benzer beyitler farklı öbekler oluşturabilecek durumdadır (Abik 2015). Bu öbeklerden biri *iki böz* "iki bez" tamlamasının kullanıldığı beyitlerden oluşan öbektir. Aşağıda verilen, mesnevinin farklı bölümlerinde yer alan, dünya malının dünyada kalacağı, dünya nimetlerine tamah etmemek gerektiği anlamındaki beyitlerde aynı fikir ufak tefek farklarla tekrarlanır. Bu beyitlerin bütün nüshalarda olup olmadığı Arat (1947) yayınından denetlenerek kaydedilmiştir.

1238 *kamug dünya bolsa biregüke tüz/ kalır dünya ülgü tegir iki böz A-B-C*

"Bir insan bütün dünyaya tamamen sahip olsa bile sonunda dünya kalır; onun kısmetine ancak iki bez düşer." (Arat 2003: 99).

"Though the whole world be allotted to a single man, his final lot of the World is two pieces of the cloth for his shroud." (Dankoff 1983: 80).

1420 *nerek kenç urur sen bu altın kümüş/ saña teggüsi ol iki böz ülüş A-B-C*

"Niçin bu altın gümüşten hazine topluyorsun; senin hissene düşecek şey iki parça bezden ibarettir." (Arat 2003: 111).

"Though you lay up a tremendous store of gold and silver, your final allotment is two pieces of cloth." (Dankoff 1983: 86).

3616 *ajunug neçe tirse öz ölgülüğ/ iki böz tegir ol sanga belgülüğ A-B-C*

"Dünyayı ne kadar toplarsan topla, senin bundan muhakkak olarak beraber götüreceğin ancak iki bez parçasıdır." (Arat 2003: 263).

“However much you may gather of the World, you are mortal and your final allotment is two sheets of cloth.” (Dankoff 1983: 158).

4700 *negü asgı ahır ölür erse öz/ saña teğüsü yok meger iki böz A-B-C*

“Sonunda ölecek olduktan sonra bunun faydası ne; bütün bunlardan elinde kalacak olan iki bez parçasıdır.” (Arat 2003: 340).

“These two were good indeed if, once I acquired them, they remained forever; but Death has taken from me any pleasure in these two.” (Dankoff 1983: 194).

6374 *çıgay ma ölür ök yime bay ölür/ iki böz iletür kara yir bolur A*

“Fakir de ölür, zengin de; bunların ikisinin de götürecekleri şey ancak bir kefenden ibarettir ve nihayet kara toprak olurlar.” (Arat 2003: 437).

“The rich man dies along with the poor, and boht are left in black earth’s bosom with but two sheets of cloth.” (Dankoff 1983: 248).

6443 *kani ol tavar tirigli kodmadın/ iki böz ilette tilemez adın A-C*

“Hani o mal, mülk, ne varsa kendinin olmasını isteyen insan; o beraberinde ancak iki bez götürebildi.” (Arat 2003: 462).

“Where is he who would not give up his wealth while he lived? He took with him two sheets of cloth, and indeed he needs nothing else.” (Dankoff 1983: 250).

6552 *negü asgı ahır yanış yirke boldı/ turu kaldı dünya iki böz ilettem C*

“Fakat bunların faydası ne, sonu toprağa dönüş oldu; dünya geride kaldı, beraberimde ancak iki bez götürdüm.” (Arat 2003: 470); (Dankoff 1983: 256).

1238, 1420, 3616, 4700 numaralı beyitler üç nüshada da var. 6374 A’da var, B ve C’de yok. 6443, A’da ve C’de var, B’de yok. 6552 A ve B’de yok, C’de var. 6552. Beyit, Arat’ın E olarak verdiği “Gençliğine acıyarak ihtiyarlığını söyler” bölümünde yer alıyor, bu kısım Arat’ın *Kutadgu Bilig* metninden ayrı gördüğü kısımdadır.

2. Kutadgu Bilig’de iki böz tamlamasıyla kullanılan fiiller

İki böz tamlaması *Kutadgu Bilig*’de *teg-* ve *ilet-* fiilleriyle kullanılmıştır.

teg- fiili ile;

iki böz teg-ir 1238; *teg-güsi ol iki böz* 1420; *iki böz teg-ir* 3616; *teg-güsi yok meger iki böz* 4700.

ilet- fiili ile;

iki böz ilet-ür 6374; *iki böz ilet-ti* 6443; *iki böz ilet-tim* 6552.

3. Tarihi Türk yazı dillerinde böz, iki böz

Böz Uygur metinlerinde “bez, pamuklu kumaş” (Clauson 1972: 389), Karahanlı metinlerinde, *Divânü Lugâti't-Türk'te* “pamuklu kumaş” anlamı ile görülür. (Ercilasun ve Akkoyunlu 2014: 598). *bir kucak böz* “bir kucak bez” (Ercilasun ve Akkoyunlu 2014: 164), dışındaki tanıklarda sayı sıfatlı kullanım yoktur. Tryjarski *Divânü Lugâti't-Türk'te* “kefen” anlamında *eşük* sözünün kullanıldığını, *böz*'ün önemli ölümlerin mezarına örtülen ipek kumaş olduğunu söyler (2012: 184).

Atabetü'l-Hakayık'ta

353 *ulugka tegseñ yañılma özüñ
kalı kedsen atlas unutma bözün*

356 *ulug boldukuñça tüzünrek bolup
ulugka kiçigke sılg kıl sözün*

“Büyüklüğe erişersen kendini şaşırma; atlas giyersen *bözünü* unutma; yükseldikçe daha çok yumuşak huylu ol; büyüğe ve küçüğe tatlı dil kullan.” (Arat 1992: 95).

429 *nelük malka munça suk ol bu özüñ
köñülde gamıñ ol tiliñde sözün
barur sen bu malıñ yağıñka kalur*

432 *uyadıp birürler sarıngu bözün*

“Nefsin mala karşı neden bu kadar haristir?; gönülde gamın ve dilinde sözün (hep) odur; (kendin) gidersen, bu malın düşmanına kalır; sarnacak *bezini* de utandıkları için verirler.” (Arat 1992: 97).

Arat iki dördlüğün çevirisinde de *kefen* sözünü kullanmamış, “böz” ve “bez” sözlerini tercih etmiştir.

Atabetü'l-Hakayık'ta 432. dizinin dipnotunda *sarıngu bözün* ibaresinin satır altında *kefin* “kefen” karşılığının verildiği görülür. (Arat 1996: 75).

Harezmi Türkçesinde, *Nehcü'l-Ferâdis'te* 16 yerde *böz* geçer. Bunlardan birinde “kefen” anlamı görülür (Ata 1998: 84). Diğerlerinde “bez, kumaş” anlamı vardır.

Yükündin kefenlik böz çıkardı takı keltürdi. 131/10

Nehcü'l-Ferâdis'te altı kullanımda *kefen* sözü vardır, iki kez *kefenle-* fiili görülür.

Kıyasül'Enbiyâ'da *böz*, dört kullanımda görülür. Bu kullanımlardan birinde "kefen" anlamı düşünülebilir. Diğerlerinde "kefen" anlamı söz konusu değildir.

...*bu böz ne böz turur yerge yazıp turur-sen? Aydı bu tiriglikim turur.* (18v/8).

14 kez *kefen*, 1 kez *kefenlig*, 1 kez de *kefenlik* vardır. *Böz* yerine *kefen* tercih edilmiştir. Bu kullanımlardan birinde üç *kefen* kullanımı vardır:

242r/15 Hasan ve Hüseyin ve Abdullah bin Cafer yudılar üç *kefen* (16) yörgediler.

Mukaddimetü'l-Edeb'de *böz* sözcüğüne rastlanmaz, 2 kez *kefen* sözcüğü geçmektedir. (Yüce 1988).

Rylands Satırlararası Kur'an Tercümesi ve *Harezm Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi*'nde, *Seyf-i Sarâyî Gülistân Tercümesi*'nde, Kutb'un *Husrev ü Şirin*'inde de de *böz* sözcüğüne rastlanmaz. *Codex Cumanicus*'ta ise "bez" anlamıyla kullanılır. (Argunşah ve Güner 2015: 673).

Sibicabi'nin *Gülistan Tercümesi*'nde, *bez* kelimesi "kefen" anlamı ile görülmez, *kefen* kelimesi bir kez kullanılmıştır: *uşal haletde canıñı üürler/ kefendin özge malıñı alurlar* 52b10-11 (Ergene 2017: 319).

Nevâyî'nin bir kısım eserlerine bakıldığında ve *Şecere-i Terâkime*'de de *böz* ve *kefen* bulunmaz.

Anadolu Türkçesinde, *Yunus Emre*'de *beş karış bez* "kefen" için kullanılmıştır:

241/4 *Beş karış bez durur tonum ilan-çıyan yiye tenüm*
Yıl geçe obrıla sinüm unıdılup kalam birgün. (Tatçı, Erişim: 04.04.2019).

Yunus Emre Divanında kefen sözünün kullanımı da görülür:

6/4 *Evvel gele şol yuyucu ardınca şol su koyucu*
İledüp kefen sarıcı bunlar hâlün bilmez ola
184/5 *Uş dikdiler kefen tonum Hazret'e gönüldi yolum*
Bunda kalan nemdür benüm Allâh sana sundum elüm
231/4 *'Azrâil alur cânumuz kurur tamarda kanumuz*
Yayıcağız kefenümüz saranlara selâm olsun
Kefen için yakasuz don'un kullanımı da görülür:
127/3 *Hiç bilmezem ben niçe idem kangı yana sefer idem*

Yakasuz don geyem gidem başsuz ata bini(şi)cek

4. İki böz ve Kefen Parçaları

böz sözünün kefen için kullanılması söz konusu ise *iki böz*'deki iki sözünün kefenin parça sayısı ile ilgili olup olmayacağı akla gelmektedir.

Semih Tezcan, "Kutadgu Bilig Dizini Üzerine" yazısında *böz* ile ilgili açıklamasında, bütün verilerin *iki böz* olarak "kefen" anlamında geçtiğini kaydetmiştir. İslamiyet'te erkek kefeninin üç, kadın kefeninin ise beş parçadan yapıldığına dikkat çekerek iki bez eğer kefeni gösteriyorsa halk bilgisi açısından bunun önemli olduğunu belirtmiştir. Bunun bir kefen yapmak için gerekli bez miktarını gösteren, örneğin iki top gibi bir miktarı da gösteren bir deyim olabileceğine değinir: "İslamiyet'te erkek kefeni üç, kadın kefeni ise beş parçadan yapıldığına göre bu iki *böz* deyimini iki parçadan oluşan kefeni gösteriyorsa halk bilgisi açısından önemlidir. Fakat bu, bir kefen yapmak için gerekli bez miktarını (2 top?) gösteren bir deyim de olabilir (Tezcan 1981: 36)."

"Erkeğin kefeni kamîs, izâr ve lifâfe adı verilen üç parça bezden oluşur. Kamîs boyun kısmından ayaklara kadar uzanan ve gömlek yerine geçen, izâr da don veya eteklik yerini tutan ve baştan ayağa kadar uzanan bir bezdir. Lifâfe ise sargı yerinde olup baştan ayağa kadar uzanarak baş ve ayak taraflarından düğümlenir. Bu bakımdan izârdan biraz daha uzundur. Her üçü de yensiz ve yakasız, etrafları dikişsiz olur. Kadının kefeni, bu üç parçaya ilâve olarak yüzü de kapatacak bir baş örtüsü ile göbekte göğüs arasını kapatacak genişlikte bir göğüs örtüsünden ibaret beş parça bezden meydana gelir. Bu, sünnete uygun kefenleme (kefen-i sünnet) için gereken parça sayısı olup buna imkân bulunmadığında erkek için izâr ve lifâfe, kadın için bu ikisine ilâveten baş örtüsü yeterli olur (kefen-i kifâyet). Bu da mümkün olmadığı takdirde cenazenin bedenini kaplayan tek parça bezle yetinilir (kefen-i zarûret). Bulûğ çağına yaklaşmış çocuklar büyükler hükmündedir. Bu çağa gelmemiş çocukların kefenleri sadece izâr ve lifâfeden ibaret olur. Savaşta şehid düşen kimse, üzerindeki silâh vb. malzeme çıkarılarak elbisesiyle gömülür. Şehidin, bedeninin sünnete uygun kefenlemeye göre açık kalan yerlerinin kefenlenerek örtüleceği ve öyle defnedileceği görüşü de vardır (Keskin 2002: 184-185)."

Öger ve İnyet, Uygur Türklerinde ölüm ile ilgili inanış ve âdetleri verdikleri yazılarında "Erkekler üç kat, kadınlar beş kat kefenlenir." Ependi'ye göre ise "erkeklerin kefeni iki kat, kadınların üç kat olur. Kefen iç kefen ve dış kefen diye ikiye ayrılır. İç kefen ölenin boynundan dizlerine kadar olan kefendir. Dış kefen ise bütün vücudu saran kefendir." açıklamasını verirler (2013: 52).

Memluk Kıpçak Türkçesi metinlerinden *İrşadü'l-Müluk* da bize *kefen-i kifayeyi* anlatır: "238a (6)...*bu fasl turur kefen içinde, takı kefen-i sünnet, kim kefen kılınur ir kişiğe üç kat ton içinde* (7) *biri izar turur takı biri köñlek turur takı biri lifafe turur. Eger kıskartsalar iki kat ton içinde reva bolur. Oş bu kefeni kifaye turur.* (8)

takı iki ton, biri izar turur takı biri lifafe turur. Takı izar, başından ayakına tigin turur. Takı lifafe andagok turur. Takı köñlek 238b(1) boyunñıñ tübinden ayakka tigi turur...” (Toparlı 1992: 294).

5. *iki böz*'de *iki* Sayısı

Kefenin, *kefen-i kifayenin* iki parça bezden oluşabileceği bilgisi *iki böz* için açıklayıcı kabul edilebilir. Ancak iki sayısının sadece iki parça kumaşa işaret etmediğini düşünmek de mümkündür. *Kutadgu Bilig*'deki şu beyitler iki sayısının sayı sıfatı olarak kullanıldığını düşünmemizi güçleştirir.

1535 *iki künlük* erter ajunug bulup
nelük kerdi kögsin kaya teg bolup

“İki günlük bu geçici dünyayı bulunca niçin kaya gibi, göğüs kabartırlar.” (Arat 1959: 119);

3529 *nelük arsıkar sen aya öldeçi*
özün *iki künlük* boldaçı

“Ey fani niçin kendini aldatıyorsun, sen burada iki günlük misafirsin.” (Arat 1959: 258);

3532 *özün iki künlük awıngu için*
körürde küvürme özünü küçün

“İki günlük avunma için kendini bile bile zorla ateşe atma.” (Arat 1959: 263);

3618 *iki küñki* erter erejke bolup
nelük arsıkar sen tiriglik bulup

“Hayatta iki günlük geçici huzur için neden kendini aldatıyorsun.” (Arat 1959: 263).

Harezem Türkçesi metinlerinden *Nechü'l-Feradis*'i benzer kullanım açısından incelendiğinde benzer örnek göremedim. Ancak Eski Anadolu Türkçesinde benzer örnekler bulmak mümkün.

Ahmedi, *İskendername* (Akdoğan, Erişim: 04.04.2019).

1926 *Penc-Genc*'inde Nizâmî *iki söz*
Diye mi bu resme hem bir yaluñuz
Emri Divanı (Saraç, Erişim 04.04.2019).

50/2 *Didüm ey dil ruhlarında zülfi gör şâd ol didi*

- İki günlük* 'ömr için bir kişi n'eyler şâd olup
Emri Divanı (Saraç, Erişim: 04.04.2019).
- 10/1 *Muştuñ ey gonca-dehen mîm-i mahabbetdür baña*
İki darb itseñ anuñla hâ-yı himmetdür baña
Mantıku't-Tayr (Yavuz, Erişim: 04.04.2019).
- 135 *İki pulı yok cihânda sayası*
Bir sokum etmegi yokdur yiyesi

Bu örneklerde iki, azlık anlatan bir sıfat olarak kullanılmaktadır. Günümüz Türkiye Türkçesinde de *iki lokma yemek*, *iki adımlık yol*¹, *iki laf etmek*, *iki günlük dünya*, *iki dolanmak*, *iki iş yapmak*, *iki adam görmek* vb. kullanımlarda belgisiz sıfat veya zarf olarak azlık ifadesiyle isimleri veya fiilleri belirtmektedir.

Ağ sayfalarında benzer örnekler aradığımda *iki satır* için bir şarkı sözü de buldum.

*Hıftaları mevsimlere ekledim,
Her gün posta kutusunu yokladım,
İki satır yazacağıın yok senin...*

Nilgün Marmara'nın şiirindeki *iki adımlık* da benzer bir kullanımdır.

Uyanıyorum küstah sözcüklerle:

*Ey, iki adımlık yerküre
Senin bütün arka bahçelerini
gördüm ben!*

Sonuç

Kutadgu Bilig'deki *iki böz*, bir yandan *kefen-i kifayeyi* ifade ederken diğer yandan iki sayısının azlık belirtmek üzere kullanımını göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Abik, Ayşehan Deniz (1993). *Ali Şir Nevâyî'nin Risaleleri Târih-i Enbiyâ ve Hükemâ, Târih-i Mülûk-i Acem, Münşe'ât, Metin- Gramatikal İndeks-Sözlük*, yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Abik, Ayşehan Deniz (2015). *Kutadgu Bilig'deki Benzer Beyitlere Bir Bakış, SSHIF-2015 Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimlere Küresel Yaklaşımlar- Kuram ve Uygulamalar Sempozyumu*, Varşova 1. 133-141.
- Akdoğan, Yaşar (2019). *Ahmedi, İskendernâme*, e- kitap. (Erişim: 04.04.2019)
- Arat, Reşit Rahmeti (1947). *Kutadgu Bilig I Metin*, İstanbul: TDK.
- Arat, Reşit Rahmeti (1959). *Kutadgu Bilig II Çeviri*, Ankara: TTK.
- Arat, Reşit Rahmeti (1992). *Atabetü'l-Hakâyık*, Ankara: TDK.

¹ Prof. Dr. Marcel Erdal, bildirimini sunduktan sonra bana "Konukevi ile toplantı salonunun arası iki adımlık yol dedim ama hiç de öyle değilmiş." diyerek bir kullanım örneği verdiğinde gülümsedik.

- Argunşah, Mustafa ve Galip Güner (2015), *Codex Cumanicus*, İstanbul: Kesit Yayınları.
- Ata, Aysu (1997). *Nasırü'd-din bin Burhanü'd-din Rabguzi Kısasü'l-Enbiya (Peygamberler Kıssaları) I- II Dizin*, Ankara: TDK.
- Ata, Aysu (1998). *Nehcü'l-Feradis Uştmahtarların Açık Yolu Cennetlerin Açık Yolu III Dizin Sözlük*, Ankara: TDK.
- Ata, Aysu (2004). *Türkçe İlk Kur'an Tercümesi (Rylands Nüshası) Karahanlı Türkçesi (Giriş Metin-Notlar- Dizin)*, Ankara: TDK.
- Clauson, Sir Gerard (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford.
- Dankoff, Robert (1983). *Wisdom of Royal Glory (Kutadgu Bilig) : A Turko- Islamic Mirror for Princes*, Chicago ve Londra: The University of Chicago Press.
- Ercilasun, Ahmet Bican ve Ziyat Akkoyunlu (2014). *Kâşgarlı Mahmud Dîvânı Lugâti't-Türk Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin*, Ankara: TDK.
- Ergene, Oğuz (2017). *Sadî / Gülistan Tercümesi Giriş - Dil İncelemesi - Metin - Çeviri Dizinler - Tıpkıbası*, Ankara: TDK.
- Hacıeminoğlu, Necmettin (1946). *Kutb'un Husrev-i Şirin'i ve Dil Hususiyetleri*, İstanbul.
- Karamanlioğlu, Ali Fehmi (1978). *Gülistan Tercümesi (Kitab Gülistan bi't Türki)*, İstanbul.
- Kargı-Ölmez, Zuhâl (1996). *Şecere-i Terakime (Türkenlerin Soy Kütüğü)*, Ankara: Simurg.
- Keskin, Mehmet (2002). "kefen" maddesi, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*: 184 185.
- Öger, Adem ve Alicam İnyet (2013). Uygur Türklerinde Ölüm ile İlgili İnanış ve Adetler, *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi* 1/2: 49-64.
- Sağol, Gülden (1995). *An Inter-Linear Translation of the Qur'an into Khwarazm Turkish Introduction, text Glossary and Facsimile (Part II: Glossary)*, Harvard University.
- Saraç, Mehmet A. Yekta, (2019). *Emri Divanı*, e- kitap. (Erişim: 04.04.2019)
- Tatçı, Mustafa (2019). *Yunus Emre Divanı*, Ankara. Kültür ve Turizm Bakanlığı. e-kitap. (Erişim: 04.04.2019)
- Tezcan, Semih (1981). Kutadgu Bilig Dizini Üzerine, *Belleten* XLV/2, 178: 23-78.
- Toparlı, Recep (1992). *İrşadü'l-Müluk ve's-Selatin*, Ankara: TDK.
- Tryjarski, Edward (2012). *Türkler ve Ölüm*, çev. Hafize Er, İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Yavuz, Kemal (2019). *Gülşehri'nin Mantku't-Tayrı (Gülşen-Nâme) – Metin ve Aktarma*, Ankara. Kültür ve Turizm Bakanlığı. e-kitap. (Erişim: 04.04.2019).
- Yüce, Nuri (1988). *Mukaddimetü'l-Edeb Harizm Türkçesi ile Tercümeli Şuster Nüshası*, Ankara: TDK.

E-KAYNAKLAR

- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10662,girispdf.pdf?0> (erişim Ekim 2018).
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10663,metinpdf.pdf?0> (erişim Ekim 2018).
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10606,giris-emridivanipdf.pdf?0> (erişim Ekim 2018).
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0> (erişim Ekim 2018).
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10685,girispdf.pdf?0> (erişim Ekim 2018).
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10686,metinpdf.pdf?0> (erişim Ekim 2018).
- <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10667,ahmediskendernameyasarakdoganpdf.pdf?0> (erişim Ekim 2018).
- <https://sarki.bikuple.net/ankarali-namik-yok-senin-sarki-sozu-269276> (erişim Ekim 2018).
- http://www.siiropenceresi.com/sairsiir/nilgun_marmara.htm (erişim Ekim 2018).